

Codice del candidato:

Državni izpitni center

M 2 3 2 2 0 2 1 1

SESSIONE AUTUNNALE

SLOVENO COME LINGUA SECONDA

Prova d'esame 1

- A) Comprensione del testo
- B) Conoscenza e uso della lingua

Sabato, 26 agosto 2023 / 60 minuti (20 + 40)

*Al candidato è consentito l'uso della penna stilografica o della penna a sfera.
Il candidato riceve un allegato staccabile contenente il testo oggetto della prova.*

MATURITÀ GENERALE

INDICAZIONI PER IL CANDIDATO

Leggete con attenzione le seguenti indicazioni.

Non aprite la prova d'esame e non iniziate a svolgerla prima del via dell'insegnante preposto.

Incollate o scrivete il vostro numero di codice negli spazi appositi su questa pagina in alto a destra.

La prova d'esame si compone di due parti, denominate A e B. Il tempo a disposizione per l'esecuzione dell'intera prova è di 60 minuti: vi consigliamo di dedicare 20 minuti alla risoluzione della parte A, e 40 minuti a quella della parte B.

La prova d'esame contiene 11 quesiti per la parte A e 10 quesiti per la parte B. Potete conseguire fino a un massimo di 20 punti nella parte A e 50 punti nella parte B, per un totale di 70 punti. Il punteggio conseguibile in ciascun quesito viene di volta in volta espressamente indicato.

Scrivete le vostre risposte all'interno della prova, **nei riquadri appositamente previsti**, utilizzando la penna stilografica o la penna a sfera. Scrivete in corsivo, in modo leggibile e corretto ortograficamente: in caso di errore, tracciate un segno sulla risposta scorretta e scrivete accanto ad essa quella corretta. Alle risposte e alle correzioni scritte in modo illeggibile verranno assegnati 0 punti.

Abbiate fiducia in voi stessi e nelle vostre capacità. Vi auguriamo buon lavoro.

La prova si compone di 16 pagine, di cui 4 bianche.

5. V čem je razlika med oljkami z moškimi imeni in oljkami z ženskimi imeni?

(1 točka)

6. Dopolnite povedi.

Najbolj znana avtohtona sorta oljk za pridelavo olja pri nas je _____.

Najbolj znana avtohtona sorta oljk za pridelavo namiznih oliv pa je _____.

(1 točka)

7. Navedite tri razloge, zakaj imamo pri nas malo namiznih oliv.

(1 točka)

8. Kako je Egidio Krajcar utemeljil, da se za zaščiteno označbo porekla za namizne olive od lani uporablja samo še oznaka Istra in ne slovenska Istra? Odgovor napišite v povedi/povedih.

(3 točke)

9. Kakšno vlogo ima inšpekcijska služba in laboratoriji pri dvigu kakovosti istrskega olivnega olja?

(1 točka)

B) POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

1. Naslednje povedi dopolnite tako, da bodo vsebinsko skladne z izhodiščnim besedilom.

V Istri je bilo vedno cenjeno olje, ki _____.

_____, saj ne potrebuje veliko nege.

Zrelih plodov oljk ne moremo takoj zaužiti, ker _____.

Kakovost oljčnega olja določajo tako, da _____.

(4 točke)

2. Preberite poved in jo smiselno preoblikujte v navodilo: Priprava oliv pred vlaganjem. Vsebuje naj tri enostavčne povedi v veledniku.

Če želiš olivo vložiti, jo moraš takoj dati v blago raztopino soli, potem pa najmanj 25 dni vsak dan menjati vodo.

Priprava oliv pred vlaganjem

1. _____

2. _____

3. _____

(3 točke)

3. Preberite poved in rešite naloge.

Nad Izolo ima 400 oljčnih dreves, med katerimi je osem različnih sort oziroma kultivarjev, kot s strokovnim imenom pravimo z namernim izborom vzgojeni rastlini.

- 3.1. Ugotovite, ali je v zgornji povedi pravilna raba vejic. Obkrožite DA ali NE.

DA NE

(1)

- 3.2. Svoj odgovor utemeljite tako, da grafično prikažete stavčno zgradbo (S-strukturo) povedi.

(2)

3.3. Na podlagi dane povedi napišite definicijo pojma kultivár.

(2)
(5 točk)

4. Smiselno dopolnite povedi z ustreznimi besedami iz iste besedne družine, kot je beseda olje.

_____ madeže z oblek odstranimo s posebnimi detergenti. Pekač pred pečenjem
_____. Rastline, iz katerih pridobivamo olje, se imenujejo _____.

Zelo okusen je _____ kruh. V _____ pridobivajo olje.

(5 točk)

5. Preberite povedi in ju preoblikujte tako, da nadomestite podčrtane slogovno zaznamovane besedne zveze z nezaznamovanimi.

Vsak izkušen oljkar bo zastrigel z ušesi, če mu poveš, da imaš oljčnik blizu morja.

Brez dlake na jeziku prizna, da se je v mlajših letih bolj družil s trto.

(3 točke)

6. Besedam v stolpcu pripišite besede v ustreznem pomenskem razmerju.

Beseda	Pomensko razmerje	Beseda
nona	sopomenka	_____
poseben	protipomenka	_____
oljka	podpomenka	_____
oljčnik	nadpomenka	_____
skromen	protipomenka	_____

(5 točk)

7. Podčrtanima glagoloma v povedi spremenite glagolski vid in ju vstavite v poved.

Olivno olje se uporablja v kozmetični industriji, saj iz njega izdelujejo mila, kreme, šampone ipd.

- 7.1. Olivno olje _____ v kozmetični industriji, saj iz njega _____
mila, kreme, šampone ipd.

(2)

- 7.2. Je tako preoblikovana poved smiselna? Utemeljitev zapišite pod eno od možnosti.

Da, _____

Ne, _____

(1)

(3 točke)

8. Besedilo dopolnite z ustreznimi predlogi in vezniki.

Oljka spada _____ družino dreves Oleaceae, _____ izhajajo tudi španski bezeg, jesen, forzicija _____ jasmin. Začetki gojenja segajo že _____ prazgodovino, _____ je oljka danes ena _____ najstarejših kulturnih rastlin. Menijo, _____ jo človek goji že več _____ 6.000 let. Oljka izvira _____ Sirije, od tam pa so jo Feničani pred približno 3.600 leti postopoma razširili na grške otoke in na celino.

(9 točk)

9. Preberite slovarska sestavka ter odgovor Inštituta Frana Ramovša na vprašanje, katera beseda oz. besedna zveza je ustrežnejša.

óljka -e ž (ó)

1. južno drevo ali njegovi jajčasti, koščičasti sadovi, iz katerih se pridobiva olje: gojiti, obirati oljke; nasadi oljk; pridelek oljk

2. v krščanskem okolju *oljkova vejica*: nesti oljke v cerkev; blagoslovitev oljk

- knjiž. oljka miru *oljkova vejica kot simbol miru*

olíva -e ž (î)

sad oljke: obirati, stiskati olive

// knjiž. južno drevo ali njegovi jajčasti, koščičasti sadovi, iz katerih se pridobiva olje; *oljka*: gojiti olive; nasad oliv

- ♦ obrt. *okenska kljuka z dvema krakoma, ki pomika palico za odpiranje, zapiranje*

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Terminologišče

Oljka, oljčno olje

Opis terminološkega problema:

Za plod oljke se pojavljata izraza *oliva* in *oljka* in za olje iz teh plodov izraza *olivno olje* in *oljčno olje*. Katera izraza sta ustrežnejša za strokovno rabo?

Vprašanje poslano: 14. 10. 2014

Mnenje Terminološke sekcije:

Strokovnjaki s področja agronomije so se poenotili v rabi terminov *oljka* (tudi za plod) in *oljčno olje* na podlagi informacij, da se je v slovenski Istri za plod oljke tradicionalno uporabljal izraz *oljka* in za olje iz tega plodu *olje od oljke* oziroma *domače olje*. Za plod se je tako tudi v terminologiji uveljavil izraz *oljka* in za olje besedna zveza, v kateri je prva sestavina tvorjena iz izraza *oljka*, torej *oljčno olje*. V korpusu, ki je podlaga za nastajajoči slovar agronomije, se zveza *olivno olje* sploh ne pojavi, dosledno je rabljen termin *oljčno olje*. Razlog za takšno odločitev stroke je bil v dejstvu, da sta izraza *oljka* in *oljčno olje* izvorno slovenska, medtem ko gre pri izrazih *oliva* in *olivno olje* za prevzeta izraza iz romanskega prostora, ki sta se predvsem v splošni rabi prav tako precej razširila. Ta primer je zanimiv, ker v terminologiji ni ravno pogosto, da bi bila raba v lokalnem okolju strokovnjakom podlaga za terminološki dogovor.

Predlagamo torej, da se v strokovnih besedilih uporabljata termina *oljka* (za drevo in plod) in *oljčno olje*, medtem ko so v splošnem jeziku še naprej sprejemljivi vsi izrazi.

9.1. Obkrožite DA, če so trditve pravilne, in NE, če so nepravilne.

Besedi <i>oljka</i> in <i>oliva</i> sta sopomenki.	DA	NE
Beseda <i>oliva</i> je izposojenka.	DA	NE
Beseda <i>oljka</i> je enopomenka.	DA	NE
Beseda <i>oliva</i> v slovarskem sestavku vsebuje frazeološko gnezdo.	DA	NE
V strokovnih besedilih jezikoslovci priporočajo rabo <i>oliva</i> in <i>olivno olje</i> .	DA	NE
V nestrokovnih besedilih lahko uporabljamo enakovredno besedi <i>oljka</i> ali <i>oliva</i> .	DA	NE

(6)

9.2. Ali je avtorica izhodiščnega besedila ustrezno rabila oba izraza *oljka* in *oliva*? Pri presoji izhajajte iz mnenja terminološke sekcije.

DA NE

(1)

Utemeljite svoj odgovor

DA, saj _____.

NE, saj _____.

(1)

(8 točk)

10. Preberite besedilo in ga pravopisno popravite. V njem je 10 napak.

Legenda pripoveduje, da so se nekega dne zbrala vsa drevesa, da bi izbrala svojega kralja.

Vsa so si bila enotna, da si krono zasluži oljka vendar ta tega ni sprejela. Odgovorila je: »moje poslanstvo je za človeštvo preveč pomembno, da bi izgubljala čas z kraljevanjem.«

In res je oljka ena naj uporabnejših in najbolj vsestranskih rastlin, kar jih poznamo. Najprej je bila znana starim prebivalcem male azije, bližnjega vzhoda in severnega dela Afrike, kjer so jo prvotno gojili. Pozneje so jo prenesli čez egejske otoke, Ciper, Rodos in Kreto do Grčije. Po drugi strani se je širila prek Egipta po vsej severni Afriki ob sredozemskem morju. Iz Grčije so jo prinesli tudi v južna območja Italije (v 8 in 7. stoletju pred našim štetjem), kjer se je hitro razširila in se udomačila ob sredozemskih obalah.

(5 točk)

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Pagina bianca

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Pagina bianca

